

Nr 28.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva visst undantag från gällande villkor för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution; given Stockholms slott den 24 januari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet fråga om *fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva visst undantag från gällande villkor för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution* samt anför därvid följande.

I 3 § förordningen den 4 oktober 1929 (nr 307) angående tullrestitution stadgas, att idkare av varvs- eller verkstadsrörelse ävensom fartygsägare äger att efter verkställd byggnad, ombyggnad, reparation, inredning eller utrustning, inberäknat förseende med reservdelar, av svenskt eller utländskt fartyg av mer än 70 tons bruttodräktighet, utländskt järnfartyg även av 70 tons

bruttodräktighet eller därunder, eller av skeppsdocka, dockport, ponton, slip, stapelbädd eller mudderverk, för vilkas byggnad, ombyggnad, reparation, inredning, utrustning eller sjösättning använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar, åtnjuta restitution av tull (*varvsindustriestitution*) för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka inom fem år före arbetets slutförande av honom införts från utlandet.

Enligt 7 § tullrestitutionsförordningen skall prövning av fråga angående rätt till varvsindustriestitution ävensom fastställandet av de närmare villkor för rättighetens åtnjutande, som i särskilda fall må finnas erforderliga, ankomma på generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium. Rätt till restitution kan, enligt 8 §, beviljas för särskilt fall, för viss tid eller tills vidare.

I 10 § kungörelsen den 4 oktober 1929 (nr 308) med tillämpningsföreskrifter till förenämnda förordning föreskrives, att prövning av fråga om utbekommande av restitutionsbelopp eller om avförande av sådant belopp i fall, då befrielse från erläggande av motsvarande tullbelopp åtnjuts, ankommer på generaltullstyrelsen, i den mån styrelsen icke finner prövningen lämpligen kunna överlåtas på lokal tullmyndighet. Ansökning om utbekommande eller avförande av restitutionsbelopp skall göras inom tre år från den dag, då arbetet slutförts. Då skäl därtill äro, må generaltullstyrelsen för särskilt fall medgiva utsträckning av ansökningstiden. Enligt 11 § samma kungörelse skall, därest varans in- eller utförsel ombesörjts av annan än sökanden, ansökningen om restitution åtföljas av en av sökanden på tro och heder avgiven försäkran, att den, som omhänderhaft in- eller utförseln, varit sökandens befullmäktigade ombud för ändamålet, och skall detta förhållande vara av ombudet bestyrkt.

I proposition den 31 december 1943, nr 19, hemställde Kungl. Maj:t hos 1944 års riksdag om bemyndigande att under tiden till och med den 31 december 1946 i fall, då särskilda skäl därtill förelåge, medgiva att näringsidkare, som erhållit rätt till varvsindustriestitution, finge åtnjuta sådan tullrestitution, oaktat de av honom använda artiklarna införts av annan näringsidkare, som erhållit rätt till enahanda slag av tullrestitution. Såsom motivering för detta förslag anfördes i propositionen bland annat, att de till följd av kriget försämrade handelsförbindelserna vållat varvsindustrien särskilda svårigheter beträffande materialanskaffningen och att företagen i detta avseende vore i större utsträckning än tidigare beroende av varandras bistånd. Det syntes därför rimligt, att så länge nämnda svårigheter bestode varvsindustrien bereddes sådan lättnad i villkoren för erhållande av tullrestitution, att samarbetet mellan företagen vid anskaffandet av material utomlands så vitt möjligt underlättades. Den lättnad i fråga om villkoren för erhållande av varvsindustriestitution, som kunde anses påkallad, vore att kravet på identitet mellan importören och förbrukaren av de ifrågavarande materialierna i viss utsträckning eftergäves. I fall, då särskild anledning därtill funnes,

borde sålunda tullrestitution kunna erhållas, oaktat sådan identitet icke förelåge, om blott importören och förbrukaren båda vore berättigade till varvsindustrirestitution. Härför erfordrades emellertid riksdagens medverkan. På grund därav och då frågan om undantag från berörda restitutionsvillkor borde ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, borde bemyndigande för Kungl. Maj:t inhämtas att under viss tid, förslagsvis till och med den 31 december 1946, medgiva sådant undantag. Vid bifall till en framställning därom finge förutsättas, att tullrestitution kunde beviljas även för materialier, som införts till riket före den tidpunkt, då bemyndigandet erhållits. Ett villkor för restitution borde dock alltid vara att det arbete, varom fråga vore, avslutades under bemyndigandets giltighetstid.

Propositionen, som tillstyrktes av bevillningsutskottet (betänkande nr 3) bifölls av riksdagen (skrivelse den 9 februari 1944, nr 23).

Härefter har Kungl. Maj:t i brev till generaltullstyrelsen den 18 februari 1944 förklarat, att Kungl. Maj:t ville, efter framställning av vederbörande näringsidkare, i varje särskilt fall pröva, huruvida uti ifrågavarande avseende undantag från gällande restitutionsvillkor kunde beviljas.

Det av riksdagen lämnade bemyndigandet har under tiden efter den 18 februari 1944 av Kungl. Maj:t utnyttjats i sju särskilda fall. Emellertid bör i detta sammanhang erinras om att tiden för ansökan om restitution icke utlöper förrän tre år efter den dag då arbetet i fråga slutförts.

I en den 28 oktober 1946 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har *Sveriges varvsindustrieförening* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om att det såsom ett särskilt tidsbegränsat undantag reglerade medgivandet av restitutionsrätt, då varan införts av ett restitutionsberättigat varv och överlåtits till och använts av ett annat sådant varv, måtte upptagas såsom en icke tidsbegränsad bestämmelse under 3 § i 1929 års förordning angående tullrestitution. Därest denna hemställan icke skulle kunna bifallas, anhölle föreningen i andra hand att undantagsbestämmelsen enligt Kungl. Maj:ts brev den 18 februari 1944 måtte givas förlängd giltighet under minst tre år från den 1 januari 1947.

Till motivering för denna framställning har föreningen anfört följande.

Bakgrunden till undantagsbestämmelsen var givetvis de under kriget uppkomna materialsvårigheterna inom varvsindustrien. Det förekom då ofta att varven för att lösa de aktuella materialproblemen måste samarbeta på så sätt att importerat material överläts från ett varv till ett annat. Situationen i fråga om varvens material är emellertid fortfarande synnerligen svår, och det synes föga sannolikt att någon avgörande förbättring kan komma att inträda inom de närmaste åren. Även om en återgång till mera normala förhållanden skulle ske relativt snabbt, vill föreningen framhålla, att möjligheten till överlåtelse av material eller byte av material mellan varven är av stort värde, då det gäller att hålla igång en effektiv och kontinuerlig produktion inom varvsindustrien. I detta sammanhang bör även beaktas, att produktionen av valsplåt, särskilt i Amerikas Förenta Stater, i framtiden torde komma att rationaliseras på sådant sätt att varven få svårare att inköpa vissa mera specialiserade materialsorter.

Över nämnda framställning ha, efter remiss, yttranden avgivits av *generaltullstyrelsen* (med bifogande av yttrande från *tulldirektionen i Göteborg*) samt av *kommerskollegium* (med bifogande av yttranden från *Sveriges industriförbund* och *Sveriges mekanförbund*).

Tulldirektionen i Göteborg har i sitt yttrande anfört följande.

Anledningen till undantagsbestämmelsens tillkomst berodde närmast på varvens svårigheter att under krigsåren anskaffa erforderligt material. För att hålla produktionen i gång var det nödvändigt, att ett varv kunde bistå ett annat med vissa varor. Dessa svårigheter beträffande materialtillgången komma sannolikt att framdeles bestå och även under normala förhållanden torde det vara värdefullt, att då särskilda skäl föreligga överlåtelse av gods må äga rum varven emellan.

Ett förhållande, som må framhållas i detta sammanhang, är att varvsindustriföreningen vid flera tillfällen företrätt de till föreningen anslutna varven vid förhandlingar om inköp av fartygsmaterialier. De olika varven ha därvid fått lämna förteckningar på önskade varor, vilka sedan sammanställts och tjänat som underlag vid förhandlingarna om varornas inköp. Vid de inköpta varornas leverans från utlandet hava dessa av praktiska skäl icke kunnat uppdelas på de olika varven. Att vid tulltaxeringen göra en sådan uppsortering av varorna på de olika mottagarna skulle vara både tidsödande och besvärligt. I stället har ordnats så, att några av de större varven åtagit sig att utan extra kostnad införtulla varorna och sedan fördela dem på de olika mottagarna i enlighet med gjorda beställningar. Ett sådant rationellt förfarande vid införsel av varvsmaterialier torde icke bli möjligt, därest undantagsbestämmelsen upphör att gälla.

Vid förfrågan hos varven i Göteborg har det visat sig, att flera av dem använde materialier, som överlåtits från annat varv, men att de arbeten, vartill dessa varor nyttjas, icke hinna slutföras under år 1946. Under sådana förhållanden skulle varven gå miste om tullrestitution för dessa varor, därest icke undantagsbestämmelsen kommer att givas förlängd giltighet.

Samma situation torde med sannolikhet uppstå även vid varv på andra platser.

På grund av det anförda får *tulldirektionen* hemställa, att *generaltullstyrelsen* ville i så måtto tillstyrka bifall till framställningen, att nu gällande undantag för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution jämlikt Kungl. Maj:s brev den 18 februari 1944 måtte på oförändrade villkor utsträckas att gälla under ytterligare tre år, d. v. s. intill utgången av år 1949.

Generaltullstyrelsen har anfört, att de förhållanden, som föranlett riksdagens åt Kungl. Maj:t i skrivelse den 9 februari 1944, nr 23, lämnade bemyndigande, finge anses ännu för någon tid vara för handen. Vidare kunde vissa förluster för varven befaras uppstå, om bemyndigandet skulle försättas ur kraft redan vid årsskiftet 1946/47. På grund härav hemställde styrelsen — som icke kunde förorda införande i tullrestitutionsförordningen av bestående föreskrifter i ämnet — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för tiden den 1 januari 1947—den 31 december 1949 lämna bemyndigande av enahanda innehåll som det hittillsvarande.

Sveriges industriförbund och *Sveriges mekanförbund* ha tillstyrkt varvsindustriföreningens framställning. *Mekanförbundet* har särskilt framhållit, att de svårigheter, som tidigare förelegat för varven i fråga om materialanskaffning och som då ansågos motivera det lämnade medgivandet angående

undantag från gällande villkor, icke hade minskat på grund av krigets upphörande utan alltjämt förelåge i minst samma utsträckning som förut. Även om mera normala förhållanden skulle inträda på detta område, innebure det för varvsindustrien så stora fördelar, att vid behov kunna genom överlåtelse mellan olika varv anskaffa erforderligt material, att enligt förbundets åsikt det nu gällande temporära medgivandet borde ersättas med en permanent bestämmelse av samma innebörd.

Kommerskollegium har framhållit, att skäl visserligen kunde anföras för att de svenska varven även under normala förhållanden berättigades med restitutionsrätt få sig emellan överlåta importerad materiel utan hinder av eljest uppställt krav på personlig identitet. Närmast finge väl emellertid det av 1944 års riksdag utverkade dispensmedgivandet anses tillkommet på grund av då rådande varubrist, som bland annat nödvändiggjorde gemensamma inköp från utlandet. Enligt kollegii uppfattning borde därför den väckta frågan rörande en omarbetning på denna punkt av 1929 års restitutionsförordning upptagas till förnyad prövning först sedan rådande svårigheter i fråga om materialanskaffning upphört eller i varje fall avsevärt minskat. Kollegium tillstyrkte därför en förlängning av nu gällande undantagsbestämmelse under tre år, räknat från den 1 januari 1947.

De särskilda skäl, som föranledde att rätten till varvsindustrirestitutions *Departements-*
chefen. i enlighet med 1944 års riksdagsbeslut utvidgades på sätt förut angivits, torde alltjämt vara för handen. Härtill kommer, att förluster i vissa fall kunde uppstå för varven, därest ifrågavarande bestämmelser skulle upphöra att gälla redan med utgången av år 1946. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att lättnaden i rätten till varvsindustrirestitutions utsträcker utöver den hittills gällande tiden.

Såsom generaltullstyrelsen framhållit synes det icke böra ifrågakomma att i förordningen angående tullrestitution införa en utan tidsbegränsning gällande föreskrift i detta ämne. I stället torde den utvägen böra väljas, att fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t — av enahanda innehåll som det av riksdagen år 1944 givna bemyndigandet — inhämtas för en begränsad tidsperiod, lämpligen för tiden till och med den 30 juni 1949.

Därest riksdagen bifaller en framställning i detta syfte torde få förutsättas, att tullrestitution må kunna beviljas även för materialier, som införts till riket före den tidpunkt, då nu ifrågavarande bemyndigande erhållits. Restitutions bör emellertid icke ifrågakomma i sådant fall då det arbete, varom fråga är, avslutas först efter bemyndigandets giltighetstid.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att under tiden till och med den 30 juni 1949 i fall, då särskilda skäl därtill äro, medgiva, att näringsidkare, som erhållit rätt till varvsindustrirestitutions, må åtnjuta sådan tullrestitution, oaktat de av ho-

Kungl. Maj:ts proposition nr 28.

nom använda artiklarna införts av annan näringsidkare, som erhållit rätt till enahanda slag av tullrestitution.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Ihrfelt.